

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๒/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์

สรุปข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ได้ส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ (ผู้ถูกร้อง) เนื่องจากได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการรับสมาชิกพรรคและทะเบียนสมาชิกพรรค (แบบ ท.พ. ๔) ประเภทกิตติมศักดิ์ที่ผู้ถูกร้องจัดส่งให้ผู้ร้องเพื่อประกอบการพิจารณา ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ พรรคมีมติรับบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒,๕๕๐ คน เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบโดยแจ้งให้พรรคโบราณรักษ์จัดส่งเอกสารเพิ่มเติม ซึ่งพรรคโบราณรักษ์ได้ดำเนินการตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้พิจารณาคำชี้แจงพร้อมเอกสารประกอบที่พรรคโบราณรักษ์ส่งมา มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าผู้รับเชิญเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ได้รับทราบการเชิญเป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์หรือไม่

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า คำชี้แจงของผู้ถูกร้องไม่สามารถยืนยันได้ว่าการแสดงเจตนาของพรรคได้เชิญผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒,๕๕๐ ราย เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์นั้น ไปถึงผู้รับการแสดงเจตนาหรือไม่ และผู้ที่ได้รับเชิญเป็นสมาชิกพรรคได้รับทราบและไม่คัดค้านหรือไม่ การที่ผู้ถูกร้องนำรายชื่อผู้ที่พรรคส่งหนังสือเชิญทั้ง ๒,๕๕๐ คน เสนอที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อให้มีมติรับเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ โดยมีเพียงหลักฐานการส่งหนังสือและเชื่อว่าได้รับหนังสือเชิญแล้ว เนื่องจากไปรษณีย์ไม่ส่งคืนและไม่มีผู้คัดค้าน กรณีดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้กล่าวอ้างขึ้นเองเพื่อถือเอาประโยชน์ ผู้ได้รับเชิญจำนวน ๒,๕๕๐ คน จึงยังไม่เป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ตามข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ ตามข้อบังคับพรรคโบราณรักษ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๓๕ เมื่อสมาชิกพรรค ๗ ไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน จึงไม่ปฏิบัติตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามที่กล่าวข้างต้น เป็นเหตุให้ยุบพรรค ตามนัยมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมปรึกษา ประชุมเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕ มีคำสั่งรับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ไว้พิจารณาวินิจฉัยและให้สำนักงาน ฯ แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) พร้อมสำเนาคำร้องแจ้งหัวหน้าพรรคโบราณรักษ์ (ผู้ถูกร้อง) ทราบ

พรรคโบราณรักษ์ โดยนายมีเดช น้าบุญ (หัวหน้าพรรค) มีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหามาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญรวมสามฉบับ ดังนี้ หนังสือลงวันที่ ๕, ๒๑ มิถุนายน และวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ สาระสำคัญในหนังสือสรุปได้ว่า

๑) นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจทางธุรการโดยไม่ชอบ โดยร้อยตรี วิจิตร อยู่สุภาพ เลขานุการ ฯ มิได้นำปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างนายทะเบียนพรรคการเมืองกับพรรคโบราณรักษ์เข้าที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาด นายทะเบียนพรรคการเมืองอาศัยอำนาจการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งฝ่ายธุรการวินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งว่า พรรคโบราณรักษ์มีสมาชิกไม่ครบจำนวน ๕,๐๐๐ คน ตามกฎหมาย ฯ และมีหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค ฯ

๒) เหตุใดการขอยุบพรรค ฯ ไม่ฟ้องด้วยความในมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้เป็นผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจนำคดีมาฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามความในมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ ฯ

๓) ร้อยตรี วิจิตร อยู่สุภาพ เลขานุการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง วินิจฉัยข้อโต้แย้งระหว่างพรรคโบราณรักษ์กับนายทะเบียนพรรคการเมืองเกี่ยวกับการอนุมัติรับสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค ฯ ตามอำนาจหน้าที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติและใช้ดุลยพินิจไม่ถูกต้องเป็นข้อพิพาทกับพรรคโบราณรักษ์โดยพฤติการณ์ตามความในมาตรา ๕ วรรคแรก (๑) และมาตรา ๕ วรรคสอง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พุทธศักราช ๒๕๕๒

๔) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นพิจารณาคดี

๕) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญออกหนังสือเชิญ ร้อยตรี วิจิตร อยู่สุภาพ ในฐานะทำหน้าที่เป็นผู้แทนนิติบุคคล เข้าร่วมในวันนัดพิจารณาคดี

๖) ขอให้ศาลออกนั่งพิจารณาคดี

๗) ขอให้นายพร สวัสดิทธิ เลขานุการพรรค ฯ เป็นทนายความผู้รับมอบอำนาจ และ

๘) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้อำนาจตามมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญ เรียกหัวหน้าไปรษณีย์โทรเลข บางชื่อ กรุงเทพ ฯ ในฐานะที่ทำการไปรษณีย์รับฝากส่งกับหัวหน้าที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ร้อยเอ็ดในฐานะที่ทำการไปรษณีย์นำจ่ายมาให้ถ้อยคำ หรือให้การเป็นพยาน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๐.๓๕ นาฬิกา ต่อคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งแก้ข้อกล่าวหาของพรรคโบราณรักษ์ความว่า

(๑) นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจทางธุรการไม่ชอบมติที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้นำปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างนายทะเบียนพรรคการเมือง กับพรรคโบราณรักษ์เข้าที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาด กรณีจึงไม่ฟ้องด้วยเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากนายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้เป็นผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กร ตามรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจนำคดีมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๖

นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และมาตรา ๖๕ วรรคสอง กำหนดว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรค (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕ (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ (ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป) มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ ... (๖) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ... ข้อเท็จจริง ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากมีเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) กล่าวคือ พรรคไม่ดำเนินการหาสมาชิกให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคซึ่งให้ทำภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่

นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคโบราณรักษ์ไม่มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กรณีจึงมิใช่ปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมืองและปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยนำเข้าพิจารณาในคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ และมีใช้กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยข้อโต้แย้งระหว่างพรรคโบราณรักษ์กับนายทะเบียนพรรคการเมืองที่เกี่ยวกับการอนุมัติรับสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์ตามอำนาจหน้าที่ มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติและใช้ดุลยพินิจไม่ถูกต้องเป็นข้อพิพาทกับพรรคโบราณรักษ์โดยพฤติการณ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕

นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาการรับสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์ จำนวน ๒,๕๕๐ คน ตามข้อเท็จจริงประกอบคำชี้แจงของพรรคโบราณรักษ์แล้วเห็นว่า การดำเนินการของพรรคโบราณรักษ์ไม่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคไม่ใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการกับพรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่มีเหตุตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง โดยยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีการสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นๆ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง อย่างเท่าเทียมกันไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

ประเด็นที่นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ อยู่ที่คำชี้แจงของพรรคโบราณรักษ์ไม่สามารถยืนยันได้ว่าการแสดงเจตนาของพรรคที่จะเชิญผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จำนวน ๒,๕๕๐ ราย

ซึ่งเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษันั้นไปถึงรับทราบการแสดงเจตนาหรือไม่ และผู้ได้รับเชิญเป็นสมาชิกพรรคได้รับทราบการแสดงเจตนาแล้วและไม่คัดค้าน การที่พรรคโบราณรักษันำรายชื่อผู้ที่พรรคส่งหนังสือเชิญทั้ง ๒,๕๕๐ คน เสนอที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อให้มีมติเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ โดยมีเพียงหลักฐานการส่งหนังสือเชิญและเชื่อว่าได้รับหนังสือเชิญแล้ว เนื่องจากไปรษณีย์ไม่ส่งคืนและไม่มีผู้ใดคัดค้าน กรณีดังกล่าวพรรคโบราณรักษันได้กล่าวอ้างขึ้นเองเพื่อถือเอาประโยชน์ผู้ได้รับเชิญจำนวน ๒,๕๕๐ คน จึงยังไม่เป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษันตามข้อบังคับพรรคโบราณรักษัน พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๓๕ ที่กำหนดว่า “ให้หัวหน้าพรรคมีหนังสือเชิญทางไปรษณีย์เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือ ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสมาชิกภาพและให้ลงทะเบียนแยกประเภทสมาชิกไว้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค” พรรคโบราณรักษันจึงมีสมาชิกพรรคไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ไม่เป็นไปตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวคือ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีอยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรค ตามนัยมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

เมื่อตรวจสอบข้อบังคับพรรคโบราณรักษัน พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๓๕ ปรากฏดังนี้

“สมาชิกกิตติมศักดิ์ คือ บุคคลผู้ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษ หรือมีลักษณะพิเศษในทางวุฒิการศึกษา มีหรืออาจมีอุปการคุณต่อพรรคที่คณะกรรมการบริหารพรรคเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติเชิญผู้ใดให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ให้หัวหน้าพรรคมีหนังสือเชิญทางไปรษณีย์ เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือ ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสมาชิกภาพและให้ลงทะเบียนแยกประเภทสมาชิกไว้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค

สมาชิกกิตติมศักดิ์ต้องเป็นบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ ๓๖ ด้วย”

การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยกเอาความในข้อบังคับพรรคข้อ ๓๕ ตอนท้าย “..... ให้หัวหน้าพรรคมีหนังสือเชิญทางไปรษณีย์ เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือ ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสมาชิกภาพและให้ลงทะเบียนแยกประเภทสมาชิกไว้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค.....” มาเป็นเหตุในการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษัน ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมือง

ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. การที่นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) นำความในตอนท้ายของข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๓๕ มาเป็นคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ เห็นว่า พรรคโบราณรักษ์มิได้กระทำผิดข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๓๕ ตอนท้าย ซึ่งข้อบังคับพรรคดังกล่าวนายทะเบียนพรรคการเมือง (นายธีรศักดิ์ กรรณสูต) เป็นผู้รับรองในข้อบังคับพรรค ฯ โดยหนังสือดังกล่าวได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๘๖ ง วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๔

๒. นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) มิได้นำความในช่วงแรกของข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๓๕ มาเป็นคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ เพียงแต่บรรยายไว้ในฟ้องเท่านั้น

๓. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๘ บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามีผลนับแต่ผู้รับการแสดงเจตนาได้รับทราบการแสดงเจตนา...” และมาตรา ๑๖๙ บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามีผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนา...”

ข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๓๕ มิได้ระบุว่าต้องเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์ทางไปรษณีย์ตอบรับ และเมื่อครบกำหนดเวลาให้ยื่นคำคัดค้านไว้ในหนังสือเป็นสมาชิกพรรคแล้ว ไม่มีผู้ใดคัดค้านและไม่มีหนังสือฉบับใดต้องส่งกลับคืนเพราะส่งไม่ถึงผู้รับ ซึ่งตามปกติต้องส่งคืนผู้ฝากส่งในกรณีไม่มีผู้รับปลายทาง พรรคโบราณรักษ์เชื่อว่าผู้ถูกเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์รับหนังสือแล้วมิได้คัดค้าน จึงนำรายชื่อที่ลงทะเบียนสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ไว้แล้วให้คณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณา ฯ

การที่พรรคโบราณรักษ์นำรายชื่อผู้ที่พรรคส่งหนังสือเชิญทั้ง ๒,๕๕๐ คน เสนอที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อให้มีมติรับเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ นั้น มีเพียงหลักฐานการส่งหนังสือเชิญ โดยพรรค ฯ อนุমানว่าผู้รับเชิญได้รับหนังสือเชิญแล้วเนื่องจากไปรษณีย์ไม่ส่งคืนและไม่มีผู้ใดคัดค้านนั้น เป็นการปฏิบัติตามข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๓๕ ซึ่งมีได้ระบุว่าต้องเชิญสมาชิกกิตติมศักดิ์ทางไปรษณีย์ตอบรับ

เมื่อพิจารณาความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๖๑ บัญญัติว่า “อันสัญญา ระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทางนั้น ย่อมเกิดเป็นสัญญาขึ้นแต่เวลาเมื่อบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ....” เห็นว่า เมื่อพรรคโบราณรักษ์ส่งหนังสือเชิญบุคคลเข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์โดยทางไปรษณีย์ถือได้ว่าเป็นสัญญาระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทาง ดังนั้นหากไม่มีคำสนองจาก

ผู้ได้รับเชิญพรรคโบราณรักษ์จักถือว่าผู้รับคำเสนอได้ตอบรับการเป็นสมาชิกแล้วหาได้ไม่ จึงมีผลเท่ากับยังไม่มีคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ

๔. จึงวิเคราะห์ว่า แม้พรรคโบราณรักษ์มิได้กระทำผิดข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๓๕ ตามกล่าว การกระทำของพรรคโบราณรักษ์จึงเป็นการกล่าวอ้างขึ้นเองเพื่อถือเอาประโยชน์ ฯ ซึ่งตามมาตรา ๓๖๑ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องคำเสนอ คำสนอง การที่ไม่มีผู้ตอบรับทางไปรษณีย์ ในหนังสือเชิญชวนเข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค ฯ จึงเท่ากับมิได้มีผู้ทำคำสนองไปถึงผู้เสนอ (พรรคโบราณรักษ์) สัญญาจึงยังไม่เกิดขึ้น พรรคโบราณรักษ์มีอายุข้อมบังคับพรรค ฯ ข้อ ๓๕ ขึ้นเป็นข้อต่อผู้ได้

ดังนั้น ผู้ได้รับเชิญจำนวน ๒,๕๕๐ คน จึงยังไม่เป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ตามข้อบังคับพรรค ฯ พรรคโบราณรักษ์จึงมีสมาชิกพรรคไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ไม่เป็นไปตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงอาศัยมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ยุบพรรคโบราณรักษ์

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ